

Кадастрові зйомки:

проблеми правового регулювання

Н. О. Кучаковська

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету біоресурсів і природокористування України імені академіка В. З. Янчука

У статті проаналізовано норми чинного законодавства України у сфері здійснення кадастрових зйомок та запропоновано шляхи вдосконалення правового регулювання кадастрових зйомок, а також сформульовано наукове визначення цього виду земельно-кадастрової діяльності.

Ключові слова: Державний земельний кадастр, кадастрові зйомки, межі земельної ділянки, кадастровий план.

В статье проанализированы нормы действующего законодательства Украины в сфере осуществления кадастровых съемок и предложены пути совершенствования правового регулирования кадастровых съемок, а также сформулировано научное определение данного вида земельно-кадастровой деятельности.

Ключевые слова: Государственный земельный кадастр, кадастровые съемки, границы земельного участка, кадастровый план.

In the article the scientific determination of survey of land is offered. Legal regulation of survey of land is explored and the ways of perfection of legal regulation of survey of land are offered.

Keywords: State land cadastre, survey of land, limits of lot land, cadastral plan.

З прийняттям Закону України «Про Державний земельний кадастр» від 7 липня 2011 р. № 3613-VI виникла проблема визначення складових частин Державного земельного кадастру (далі – ДЗК). Так, згідно зі статтею 196 Земельного кодексу України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III (далі – ЗКУ) складовими частинами ДЗК є кадастrove зонування, кадастрові зйомки, бонітування ґрунтів, економічна оцінка земель, грошова оцінка земельних ділянок, державна реєстрація земельних ділянок, облік кількості та якості земель. Відповідно ж до підпункту 2 пункту 5 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про Державний земельний кадастр», ст. 196 ЗКУ викладено у новій редакції, де вказано, що склад відомостей ДЗК визначається законом. Що стосується складових частин ДЗК, то вищезгаданим Законом чітко їх не визначено, лише деякі статті Закону присвячені кадастровому зонуванню та державній реєстрації земельних ділянок. Разом з тим, серед переліку відомостей про земельні ділянки, що включаються до ДЗК, зазначається опис меж земельних ділянок, координати поворотних точок меж, дані про прив'язку поворотних точок меж до пунктів державної геодезичної мережі (ст. 15 Закону). Такі відомості отримують в результаті кадастрових зйомок, що згідно зі ст. 198 ЗКУ є комплексом робіт, виконуваних для визначення та відновлення меж земельних ділянок.

Серед вчених-правознавців проблему кадастрових зйомок вивчали Р. І. Марусенко, А. М. Мірошниченко, В. В. Носік, О. М. Пашенко, Д. М. Старостенко та ін. Зокрема, Д. М. Старостенко проведено дисертаційне дослідження на тему: «Правове регулювання межування земель в Україні».

Метою цієї статті є аналіз чинного законодавства України у сфері здійснення кадастрових зйомок та виявлення недо-

ліків у правовому регулюванні цього виду діяльності.

Діяльність у сфері кадастрових зйомок потребує наукових знань, що вивчає не лише юриспруденція, а й такі науки, як геодезія та картографія. Геодезія є системою наук про визначення форми та розмірів Землі і про вимірювання на земній поверхні для відображення її на планах і картах [1, с. 543]. Розділом геодезії, що вивчає методи зображення географічних і геометричних елементів місцевості та створення на їх основі топографічних карт, є топографія [2, с. 349].

У довідковій літературі під «зйомкою» розуміється визначення відносного положення точок і ліній на місцевості для складання плану, карти [3, с. 368]. Щодо законодавчого визначення цього поняття, то згідно зі ст. 1 Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» від 23 грудня 1998 р. № 353-XIV кадастрові зйомки – це комплекс робіт, спрямованих на вивчення необхідних топографічних елементів місцевості щодо пунктів геодезичної мережі (зокрема меж земельних ділянок з їх найменуваннями, кількісними та якісними показниками), і нанесення їх на планшет для створення планів (карт), що служать основою для кадастрів.

Деяке інше формулювання кадастрових зйомок міститься у ч. 1 ст. 198 ЗКУ: комплекс робіт, виконуваних для визначення та відновлення меж земельних ділянок, що включають (ч. 2 цієї ж статті): а) геодезичне встановлення меж земельної ділянки; б) погодження меж земельної ділянки з суміжними власниками та землекористувачами; в) відновлення меж земельної ділянки на місцевості; г) встановлення меж частин земельної ділянки, які містять обтяження та обмеження щодо використання землі; г) виготовлення кадастрового плану. Тобто, як слушно зауважив В. В. Носік, визначення, передбаче-

не Законом, є загальним, а те, що дається у ст. 198 ЗКУ, конкретизується у контексті ведення ДЗК [4, с. 30].

Зміст кадастрових зйомок розкрито у ч. 2 ст. 198 ЗКУ – як комплекс робіт. Закон України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» також вказує на кадастрові зйомки як на роботи. Однак кадастрові зйомки, як і інші складові частини ДЗК, необхідно розглядати як види земельно-кадастрової діяльності. Поняття «земельно-кадастрова діяльність» дещо ширше, ніж «земельно-кадастрові роботи», і, крім безпосереднього виконання певних робіт, забезпечує процес збору відомостей, необхідних для ведення ДЗК, що визначений як єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі (ст. 1 Закону України «Про Державний земельний кадастр»). У статті 1 Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» також передбачено, що результатами топографо-геодезичної і картографічної діяльності є геодезичні, топографічні, картографічні матеріали, продукція, інформація тощо. Тому кадастрові зйомки доцільно визначити як регламентовану нормами права діяльність уповноважених суб'єктів, спрямовану на одержання необхідних для ведення ДЗК документованих відомостей про геодезичне встановлення або відновлення на місцевості меж земельної ділянки, погодження меж суміжних земельних ділянок, встановлення меж частин земельної ділянки, які містять обмеження щодо використання землі [5, с. 4]. В результаті кадастрових зйомок складається кадастровий план, на якому графічно зображуються відомості про земельні ділянки.

Варто відмітити, що згідно зі ст. 1 Закону України «Про землеустрій» від 22 травня 2003 р. № 858-IV комплекс робіт із встановлення чи відновлення в натурі (на місцевості) меж земельних ділянок власників, землекористувачів, у тому чис-

лі орендарів, із закріпленням їх межовими знаками встановленого зразка є межуванням земель. Цією ж статтею передбачено, що до робіт із землеустрою належать топографо-геодезичні і картографічні роботи. Отже, встановлення та відновлення меж земельних ділянок належить і до земельно-кадастрових робіт, і до землепорядних. З цього приводу слушна думка В. В. Носіка, що кадастрова зйомка передбачає виконання вказаних у Законі України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» робіт для одержання інформації про межі земельних ділянок чи встановлені обмеження та документованого закріплення такої інформації шляхом нанесення їх на планшет для створення планів (карт), які використовуються для різних кадастрів. Інформація, що закріплюється в документах кадастрової зйомки, є основою для проведення землепорядних робіт [6, с. 31].

Слід зауважити, що до недавнього часу виконання топографо-геодезичних і картографічних робіт потребувало ліцензування на підставі п. 44 ст. 9 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 1 червня 2000 р. №1775-III. Однак Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності» від 19 жовтня 2010 р. № 2608-VI цю статтю викладено у новій редакції: з переліку видів господарської діяльності, що потребують ліцензування, виключено топографо-геодезичні, картографічні роботи, залишено роботи із землеустрою (п. 33 ч. 3).

На сьогодні топографо-геодезичні, картографічні роботи, зокрема, складання кадастрових карт (планів), виконуються без ліцензії. Але, як уже зазначалося вище, такі роботи відносяться до видів робіт із землеустрою (ст. 1 Закону України «Про землеустрій»). Крім того, згідно з Ліцензійними умовами провадження господар-

ської діяльності щодо проведення робіт із землеустрою, землеоціночних робіт, затвердженими наказом Держкомзему від 5 серпня 2009 р. № 423, однією з вимог до ліцензіатів, які здійснюють господарську діяльність щодо проведення робіт із землеустрою, є наявність у їх власності або користуванні геодезичного обладнання (високоточного або точного електронного тахеометра, іншого вимірювального приладу) (п. п. 2.1.1, 2.3.1).

Вищевикладене дає підстави стверджувати про необхідність ліцензування топографо-геодезичних і картографічних робіт як видів робіт із землеустрою. Адже головною вимогою до проведення кадастрових зйомок є дотримання точності і детальності відображення кадастрових об'єктів [7, с. 553], що може бути забезпечено ліцензійними вимогами до цього виду діяльності і контролем за його здійсненням з боку держави. Як зазначають фахівці-геодезисти, у картосховищах управлінь з питань архітектури зберігаються матеріали (топографо-геодезичні планшети), які необхідні для виготовлення геодезичних зйомок. 90% документації в картосховищах зберігається в єдиному екземплярі і на паперових носіях; ці дані створювалися і оновлювалися десятиліттями. Відміна ліцензування надасть доступ до цього безцінного архіву будь-яким суб'єктам і послабить контроль за його збереженням [8]. До того ж, правильне визначення меж земельної ділянки є гарантією прав землевласників та землекористувачів, оскільки відповідно до ч. 1 ст. 79 ЗКУ земельна ділянка є частиною земної поверхні не лише з певним місцем розташування та визначеними щодо неї правами, а й з установленними межами. Отже, у ліцензійних умовах провадження господарської діяльності щодо проведення робіт із землеустрою, землеоціночних робіт слід визначити повний перелік видів робіт, що потребують ліцензування.

У частині 2 статті 198 ЗКУ перелічені стадії кадастрових зйомок. Перша стадія – геодезичне встановлення меж земельної ділянки передбачає виконання у визначеному чинним законодавством порядку комплексу топографо-геодезичних і картографічних робіт, пов'язаних з визначенням меж земельної ділянки стосовно геодезичних пунктів, що відповідно до ст. 1 Закону України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність» є пристроями і (або) спорудами для позначення на місцевості точок земної поверхні з відомими координатами і висотами. Подібну норму містить Порядок охорони геодезичних пунктів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19 липня 1999 р. № 1284, згідно з яким геодезичні пункти – це закріплені точки земної поверхні, положення яких визначено у загальній для них системі геодезичних координат і висот, прийнятої для України. Закріплення геодезичних пунктів на місцевості здійснюється спеціальними інженерними пристроями і спорудами. Знесення або перезакладка геодезичних пунктів здійснюється лише з дозволу Держкомзему (центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів) та його органів на місцях відповідно до їх компетенції (п. п. 2, 3, 4).

Зауважимо, що застосування єдиної системи просторових координат є одним із основних завдань ведення ДЗК (п. «б» ст. 195 ЗКУ). Носієм такої системи є Державна геодезична мережа України (далі – ДГМ). Постановою Кабінету Міністрів України від 8 червня 1998 р. № 844 затверджені Основні положення створення Державної геодезичної мережі України, в п. 2 яких зазначено, що вона створюється, зокрема, для встановлення єдиної геодезичної системи координат та висот на території України, геодезичного забезпечення ведення ДЗК. ДГМ визначено як сукупність її пунктів, рівномірно розміщених на те-

риторії країни і закріплених на місцевості спеціальними центрами, які забезпечують їх збереження та стійкість у плані і за висотою протягом тривалого часу.

На даний час в Україні використовується ДГМ, побудована протягом 1950-1990 рр. На всій території країни діє референсна система координат 1942 р. (СК-42) і Балтійська система висот 1977 р. Однак, як зазначено у Державній науково-технічній програмі розвитку топографо-геодезичної діяльності та національного картографування на 2003-2010 рр., затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 16 січня 2003 р. № 37, у сучасних умовах прискореного технологічного розвитку ДГМ та система відліку за своєю густотою і точністю пунктів уже не може на належному рівні забезпечити перехід до інших систем координат та необхідної точності прив'язки до геодезичних пунктів. Отже, для забезпечення проведення кадастрових зйомок, перш за все, необхідно модернізувати ДГМ та створити національну геодезичну систему відліку, пов'язану з європейськими і світовими системами координат.

Процедура встановлення меж земельної ділянки регулюється Законом України «Про землеустрій», а також наказами Держкомзему «Про затвердження Інструкції про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками» від 18 травня 2010 № 376 та «Про затвердження Інструкції про порядок складання, видачі, реєстрації і зберігання державних актів на право власності на земельну ділянку і право постійного користування земельною ділянкою та договорів оренди землі» від 4 травня 1999 р. № 43. Так, згідно з пунктом 2.4 Інструкції про порядок складання, видачі, реєстрації і зберігання державних актів на право власності на земельну ділянку і право постійного користування земельною ділянкою та до-

говорів оренди землі перенесення в натуру (на місцевість) всіх поворотних точок меж земельної ділянки здійснюється геодезичними методами з прив'язкою не менше двох характерних закріплених поворотних точок до пунктів ДГМ та до твердих точок на місцевості. Здійснюється кадастрова зйомка земельної ділянки з наступним вихаруванням координат поворотних точок меж (у державній або умовній системі координат) і площі ділянки. За результатами виконаних робіт складається кадастровий план земельної ділянки.

У законодавстві України визначено, що межі земельної ділянки в натурі (на місцевості) закріплюються межовими знаками встановленого зразка (ст. 55 Закону України «Про землеустрій»); межовим знаком є спеціальний знак встановленого зразка, яким закріплюється місцезонаження поворотних точок меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) (ст. 1 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19 червня 2003 р. № 963-IV, п. 1.3 Інструкції про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками); види межових знаків визначаються центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів (ч. 1 ст. 106 ЗКУ). Так, в Інструкції про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками визначені види (I, II, III) межових знаків (п. 3.1), наведені їх зразки (Додатки № 3-5 до Інструкції) та закріплено положення про те, що кожний межовий знак має унікальний, який не повторюється на всій території України, номер (п. 3.2).

У статті 55 Закону України «Про землеустрій» передбачено обов'язок власників землі та землекористувачів, у тому числі орендарів, дотримуватися меж земельної ділянки, закріпленої в натурі (на

місцевості) межовими знаками встановленого зразка. За знищення громадянами межових знаків у ст. 56 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-Х передбачена адміністративна відповідальність.

У разі, якщо межі земельних ділянок в натурі (на місцевості) збігаються з природними та штучними лінійними спорудами і рубежами (річками, струмками, каналами, лісосмугами, шляхами, шляховими спорудами, парканами, огорожами, фасадами будівель та іншими лінійними спорудами і рубежами тощо), межові знаки можуть не встановлюватися (ст. 55 Закону України «Про землеустрій»). Таку норму закріплено і в п. 3.9 Інструкції про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками, до того ж, в Інструкції перелік випадків, коли межові знаки не встановлюються, розширено: у спільних поворотних точках меж суміжних земельних ділянок, на яких раніше встановлено межові знаки; у місцях, де їх установка неможлива (у зв'язку зі створенням перешкод для руху пішоходів і транспортних засобів, на водних об'єктах, при забороні проведення земляних робіт тощо). У цьому випадку поворотні точки меж земельної ділянки можуть позначатися маркуванням фарбою.

Процедура погодження меж земельної ділянки з суміжними землевласниками та землекористувачами чинним законодавством не визначена, тому доцільно відповідним розділом «Порядок погодження меж земельної ділянки із суміжними землевласниками та землекористувачами» доповнити Інструкцію про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками.

На практиці вказана стадія кадастрових зйомок включає: відбір та вивчення документації, планово-картографіч-

них матеріалів; уточнення в натурі фактичного стану меж земельної ділянки; виявлення спорів щодо меж і пропозицій по їх уточненню, визначення необхідності у відновленні окремих меж ділянок із встановленням межових знаків; узгодження меж між окремими земельними ділянками; нанесення на фотоплани або топографічні карти меж з твердими орієнтирами; детальний опис меж з використанням великомасштабних картографічних матеріалів; виготовлення викопійовань (креслень) меж окремих земельних ділянок; підготовку матеріалів опису меж для погодження і затвердження у встановленому порядку; складання пояснювальної записки, розмноження матеріалів, формування їх в окрему справу, перевірку; виправлення зауважень [9, с. 553-554]. У разі виникнення спорів щодо погодження меж суміжних земельних ділянок, заінтересована сторона може звернутися до суду з позовом про зобов'язання суміжного землевласника (землекористувача) погодити межі. Адаже в цьому випадку порушується передбачене в ст. 106 ЗКУ право власника земельної ділянки вимагати від власника сусідньої земельної ділянки сприяння встановленню твердих меж, а також відновленню межових знаків у випадках, коли вони зникли, перемістились або стали невидимими.

Процедура відновлення меж земельної ділянки на місцевості визначена Інструкцією про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками і передбачає повторне винесення меж в натурі (на місцевість) на підставі наявної земельно-кадастрової документації. Таке відновлення меж здійснюється при повній (частковій) втраті в натурі (на місцевості) межових знаків, їх пошкодженні, яке унеможливає використання межових знаків, а також при розгляді земельних спорів між власниками (користувачами) суміжних зе-

мельних ділянок (п. 4.1 Інструкції). При цьому межі земельної ділянки мають бути закріплені на місцевості новими межовими знаками встановленого зразка замість втрачених або пошкоджених [10, с. 424]. У разі неможливості виявлення дійсних меж їх встановлення здійснюється за фактичним використанням земельної ділянки. Якщо ж фактичне використання ділянки неможливо встановити, то кожному виділяється однакова за розміром частина спірної ділянки (ст. 107 ЗКУ).

На практиці межі за фактичним використанням земельної ділянки встановлюються відповідно до Положення про земельно-кадастрову інвентаризацію земель населених пунктів, затвердженого наказом Держкомзему від 26 серпня 1997 р. № 85, і Тимчасових методичних вказівок по кадастровому землеустрою (інвентаризації земель), затверджених Держкомземом 4 серпня 1999 р. [11]. Зокрема, даним Положенням передбачено, що поновлення втрачених знаків проводиться шляхом їх винесення в натуру від пунктів геодезичної мережі або, за наявності доброякісних матеріалів по промірах, на основі таких матеріалів і документів. У випадках відсутності чітких меж землекористувачів, на підставі матеріалів польових обстежень і зібраних документів, у межах кожного кварталу здійснюється встановлення (поновлення) меж землекористувачів в натурі, які закріплюються межовими знаками і за допомогою промірів прив'язуються до чітких контурів, складаються карти-кроки і акт закладки межових знаків. В акті, у разі неузгодженості меж земельних ділянок із суміжними землекористувачами, вказують шляхи вирішення спірних питань (п. п. 3.3.3, 4.2.1).

Процедура встановлення меж частин земельної ділянки, які містять обтяження та обмеження щодо використання землі, регламентується Тимчасовими методичними вказівками по складанню ка-

дастрових планів обмежень і обтяжень щодо використання земель, затвердженими Держкомземом 4 серпня 1999 р. [12], що є ненормативним актом. А отже, діяльність на цій стадії кадастрових зйомок не має правового регулювання.

На практиці обмеження щодо використання земель закріплюються на місцевості межовими знаками, спеціальною огорожею з обов'язковим встановленням попереджувальних та пояснювальних надписів. На окремих об'єктах використовують спеціальні засоби охорони встановлених зон [13, с. 18]. Однак, як відзначають фахівці у галузі ведення ДЗК, встановлення меж частин земельних ділянок, які містять обмеження та обтяження щодо використання землі, в Україні практично не здійснюється [14].

Виготовлення кадастрового плану є графічним результатом всіх стадій кадастрових зйомок, правильність проведення яких гарантує землевласникам та землекористувачам підтвердження їхніх прав на земельні ділянки певних розмірів та певної конфігурації.

У законодавстві України відсутнє уніфіковане визначення кадастрового плану земельної ділянки. Відповідно до пункту 5 Тимчасового порядку присвоєння кадастрового номера земельній ділянці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2010 р. № 749, кадастровим планом є аналітичне графічне зображення (зображення, що містить конкретні неузгаальнені або малоузгаальнені показники) зовнішніх меж земельної ділянки, земельних угідь та земель, обмежених у використанні та обмежених (обтяжених) правами інших осіб. Детальніше визначення цього поняття передбачене Порядком складання та затвердження індексних кадастрових карт (планів) і кадастрових планів земельних ділянок, вимогами до їх оформлення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України

від 8 грудня 2010 р. № 1117 «Про ідентифікацію об'єктів нерухомого майна для державної реєстрації прав на них», – це картографічний документ, що містить графічне зображення земельної ділянки із зазначенням місця розташування її меж, меж земель, обмежених (обтяжених) правами інших осіб, контурів земельних угідь, контурів об'єктів нерухомого майна, розташованих на земельній ділянці, та кадастровий номер земельної ділянки.

Варто відмітити, що цей нормативно-правовий акт розрізняє поняття «кадастрові плани земельних ділянок» і «кадастрові карти (плани)» – картографічні документи, що містять графічне зображення адміністративно-територіальних одиниць, кадастрових зон, кварталів, земельних ділянок із зазначенням їх номерів, місця розташування їх меж та меж зон з особливими умовами використання земель, контурів об'єктів нерухомого майна, розташованих на земельних ділянках (п. 2). Тобто на кадастровому плані зображені дані щодо всіх земельних ділянок у межах певної адміністративно-територіальної одиниці.

Кадастрові плани земельних ділянок складаються у масштабі, який забезпечує чітке зображення: меж земельної ділянки; координат поворотних точок меж земельної ділянки; лінійних промірів між поворотними точками меж земельної ділянки; кадастрового номера земельної ділянки; кадастрових номерів суміжних земельних ділянок (за їх наявності); меж земельних угідь, обмежень (обтяжень) земельної ділянки (за їх наявності); контурів об'єктів нерухомого майна, розташованих на земельній ділянці (за їх наявності); меж вкраплених земельних ділянок сторонніх землевласників і землекористувачів (за їх наявності) (п. 17 вищезгаданого Порядку), а також річки, озера, канали, шляхи, лісосмути, інші елементи ситуації (п. 2.6 Інструкції про порядок складання, видачі, реєстрації і збері-

гання державних актів на право власності на земельну ділянку і право постійного користування земельною ділянкою та договорів оренди землі). Невід'ємною частиною кадастрового плану земельної ділянки є таблиці із зазначенням координат усіх поворотних точок меж земельної ділянки, переліку земельних угідь, їх площ, відомостей про цільове призначення земельної ділянки та розробника документації із землеустрою на земельну ділянку.

Отже, можна зробити висновок, що під кадастровими зйомками слід розуміти регламентовану нормами права діяльність уповноважених суб'єктів, спрямовану на одержання необхідних для ведення Державного земельного кадастру документованих відомостей про геодезичне встановлення або відновлення на місцевості меж земельної ділянки, погодження меж суміжних земельних ділянок, встановлення меж частин земельної ділянки, які містять обмеження щодо використання землі. У результаті такої діяльності складається кадастровий план, на якому графічно зображуються відомості про земельні ділянки. У правовому регулюванні кадастрових зйомок існують певні прогалини, зокрема, не визначено процедури погодження меж земельної ділянки із суміжними землевласниками та землекористувачами, а також встановлення меж частин земельної ділянки, які містять обмеження та обмеження щодо використання землі. Тому пропонується відповідними розділами доповнити Інструкцію про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками, затверджену наказом Держкомзему від 18 травня 2010 р. № 376. Крім того, у Законі України «Про Державний земельний кадастр» доцільно визначити складові частини Державного земельного кадастру, у тому числі кадастрові зйомки та порядок їх здійснення.

Список використаної літератури

1. Большая энциклопедия: в 62 т. / [гл. ред. С. А. Кондратов]. – М.: ТЕРРА, 2006. – Т. 11. – М., 2006. – 592 с.
2. Там само. – Т. 51.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К.: Ірпінь «ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
4. *Носік В.* Коментар до статей 196–198 глави 34 «Державний земельний кадастр» Земельного кодексу України // Науково-практичні коментарі. – 2003. – № 2. – С. 26-31.
5. *Грабовець Н. О.* Правове забезпечення основних видів земельно-кадастрової діяльності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Н. О. Грабовець. – К., 2011. – 18 с.
6. *Носік В.* – Вказ. пр.
7. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / за заг. ред. В. В. Медведчука. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 656 с.
8. Отмена лицензий в Украине: 66 – 23 = ? – Режим доступу: <http://pravotoday.in.ua/ru/press-centre/publications/pub-363>
9. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / за заг. ред. В. В. Медведчука. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 656 с.
10. *Мірошниченко А. М.* Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / А. М. Мірошниченко, Р. І. Марусенко. – К.: Правова єдність, 2009. – 496 с.
11. Тимчасові методичні вказівки по кадастровому землеустрою (інвентаризації земель): [затв. Першим заст. Голови Державного комітету України по земельних ресурсах А. М. Третяком 4 серпня 1999 р.] // Землевпорядний вісник. – 1999. – № 3.
12. Там само.
13. *Козьмук П. Ф.* Державний земельний кадастр: навч. посіб. Ч. 1: Кадастрове зонування земель / П. Ф. Козьмук. – Чернівці: Рута, 2001. – 68 с.
14. *Мартин А.* Проблеми державного земельного кадастру в Україні. – Режим доступу: www.myland.org.ua